

Dermatologie

Lichen planus

Lichen planus is een ziekte van de huid en/of slijmvliezen (mond of geslachtsdelen). Lichen planus komt iets meer voor bij vrouwen dan bij mannen. Bij mannen komt lichen planus rond het 30ste levensjaar het meeste voor en bij vrouwen rond het 50ste levensjaar.

Hoe ontstaat het

Waarom iemand lichen planus krijgt, is vaak onbekend. Gedacht wordt dat lichen planus een vorm van een auto-immuunziekte is. Dit betekent dat de eigen ontstekingscellen, die normaal bacteriën en virussen bestrijden, nu bepaalde delen van de huid en slijmvliezen beschadigen.

Andere oorzaken van lichen planus kunnen zijn:

- Erfelijkheid.
- Bepaalde virussen.
- Medicijnen.

De lichen planus zit dan vooral op de huid en bijna nooit in de mond of bij de geslachtsdelen. Deze medicijnen zijn vaak pijnstillers (NSAID's, zoals ibuprofen en diclofenac) en medicijnen tegen hoge bloeddruk of hartaandoeningen (bètablokkers en ACE-remmers).

- Tandheelkundig materiaal (vullingen/metalen).

Lichen planus in de mond kan soms ook veroorzaakt worden door het materiaal dat een tandarts gebruikt. Dat geldt vooral voor amalgaam, composiet, kobalt, kwik en goud.

- Contactallergie.

Lichen planus van de lippen, mond en genitale slijmvliezen kan soms komen door een allergie, bijvoorbeeld voor een bepaalde tandpasta.

Ook als de lichen planus in de huidplooiën zit of heel uitgebreid op de huid aanwezig is, kan dat door een contactallergie komen.

Ook kan het zijn dat lichen planus door stress erger wordt.

Welke klachten geeft lichen planus en hoe ziet het eruit?

Lichen planus van de huid

Bij lichen planus op de huid ziet u vaak groepjes kleine paars-rode glanzende bultjes die aan de bovenkant plat zijn. Soms zijn hier witte strepen in te zien (dit heet ook wel Wickhamse striae). Deze platte bultjes kunnen overal voorkomen op het lichaam, maar zitten meestal op de binnenkant van de polsen, onderarmen, onderkant van de rug en enkels. De bultjes geven bij 20% van de mensen geen klachten, maar vaak (bij 80%) hevige jeuk.

Een kenmerk van lichen planus is dat op de plaats waar de huid beschadigd is, bijvoorbeeld door een schaafwond of hard krabben, een nieuwe lichen planus plek kan ontstaan.

Lichen planus van de slijmvliezen

Soms komt lichen planus zowel op de huid als op de slijmvliezen voor, maar soms alleen op de slijmvliezen zoals de mond en geslachtsdelen.

In de mond ontstaan plekje's aan bijvoorbeeld de binnenkant van beide wangen, op het tandvlees of op de tong.

Bij de geslachtsdelen ontstaan plekje's bij de vagina, de anus en de eikel. De klachten kunnen verschillen van fijne witte lijntjes (Wickhamse striae) die geen klachten geven, tot (zeer) pijnlijke wondjes en zweertjes. Branderigheid en pijn door lichen planus op de eikel en bij de vagina kunnen ervoor zorgen dat seksueel contact pijnlijk kan zijn.

Lichen planus kan op alle slijmvliezen van het lichaam voorkomen, dus bijvoorbeeld ook in de neus, slokdarm, ogen en blaas.

Andere vormen van lichen planus zijn:

- Lichen planus van de nagels: De klachten kunnen verschillen van in lengterichting verlopende ribbeltjes en gleufjes zonder klachten, tot het uitvallen van de nagels, die dan ook niet meer terug groeien.
- Lichen planopilaris: dit is lichen planus van de haarzakjes op het hoofd. Hierdoor kunt u (blijvend) haarverlies krijgen door littekenvorming van de haarzakjes. Deze vorm kan op iedere leeftijd voorkomen, maar wordt vooral gezien bij vrouwen tussen de 40 en 60 jaar. Het kan jeukklachten geven op de hoofdhuid, maar ook haaruitval en kale plekken.

Is lichen planus besmettelijk?

Nee, geen enkele vorm van lichen planus is besmettelijk.

Hoe weet uw arts of u lichen planus heeft?

Uw arts kan aan de plekken zien of u lichen planus heeft. Alleen bij twijfel is het nodig om een klein stukje huid weg te nemen (biopt). Hiervoor wordt uw huid verdoofd op de plaats waar het stukje huid wordt weggenomen.

De behandeling

Als lichen planus niet uitgebreid is, weinig jeuk geeft of op een niet opvallende plek zit, hoeft er niet perse te worden behandeld. Als de huidafwijkingen kunnen zijn ontstaan na gebruik van een bepaald medicijn, moet u dit aan uw arts melden. Het is dan goed om met dit medicijn te stoppen. De huidafwijkingen kunnen dan binnen enkele weken vanzelf verdwijnen.

Er is op geen behandeling die voor alle vormen van lichen planus even goed werkt. De behandelingen bestrijden de jeuk en de ontstekingsreactie maar niet de oorzaak van de ziekte.

Lichen planus op de huid en geslachtsdelen

A. Snel uitbreidende en hevig jeukende lichen planus

1. Corticosteroïd tabletten. U krijgt een korte kuur met prednisolon. Soms wordt deze nog gecombineerd met een antihistaminicum om de jeuk te bestrijden.
2. Lichttherapie al of niet in combinatie met tabletten (acitretine, merknaam: Neotigason).
3. Ciclosporine tabletten. Dit is een ontstekingsremmend middel dat in een korte kuur wordt voorgeschreven.
4. Andere ontstekingsremmende middelen die bij lichen planus worden gebruikt, zijn onder andere dapson, antimalariamiddelen (zoals plaquenil), methotrexaat en mycofenolaat mofetil.

B. Kleine hardnekkige lichen planus plekjes

1. Uitwendige corticosteroïden, in de vorm van plaatselijke injecties of in een crème of zalf, eventueel onder plasticfolie.
2. Operatieve verwijdering.

Lichen planus in het mondvlies

Symptomatische behandelingen

1. Corticosteroïdhoudende crème.
2. Vitamine A zuur (tretinoïne) crème 1-2 dd. Dit middel kan huidirritatie geven.
3. Mondspoelingen met ciclosporine.
3 keer per dag 5 ml gedurende 5 minuten in de mond (spoelen of gorgelen), daarna uitspugen (niet doorslikken) en daarna 30 minuten niets eten of drinken. Dit medicijn is niet officieel geregistreerd voor lichen planus in de mond, maar uit studies blijken wel gunstige resultaten.

Wat kunt u zelf doen

- Beschadig de huid zo weinig mogelijk.
- Vermijd sterk gekruide eten, citrusvruchten, tomaten, cafeïnehoudende dranken zoals koffie en cola en knapperig voedsel zoals toast en chips. Deze kunnen lichen planus in de mond verergeren.
- Lichen planus kan, bij slechte verzorging van de mond, ook het tandvles en het gebit aantasten. Laat daarom bij lichen planus van de mond uw gebit regelmatig door de tandarts controleren en schoonmaken.

Is lichen planus te genezen?

Behandeling kan er voor zorgen dat de klachten minder worden. Als u lichen planus op de huid heeft, is de kans groot dat uw klachten binnen 2 jaar vanzelf verdwijnen. Waarom de klachten spontaan verdwijnen is niet bekend. Tijdens de behandeling, of als de lichen planus vanzelf verdwijnt, ziet u vaak nog donkerbruine vlekken op uw huid. Deze vlekken zullen meestal in de loop van de tijd vanzelf verdwijnen, maar dit kan wel 1 tot 2 jaar duren. Na genezing kan lichen planus weer terugkomen, ook als u al jaren geen klachten meer hebt. Waarom dit gebeurt, is onbekend.

Lichen planus in de mond of bij de geslachtsdelen, geneest helaas meestal niet vanzelf. U kunt dan lang klachten houden zoals branderigheid en pijn, vooral bij de geslachtsdelen.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op de website van de Lichen Planus Vereniging Nederland: www.lichenplanus.nl.

Contact

Hebt u vragen?

De polikliniek Dermatologie is bereikbaar van maandag tot en met vrijdag tussen 8:00 en 16:00 uur.

T: 0515 - 48 89 82.

Hebt u opmerkingen of tips over de informatie in deze folder?

Wij ontvangen ze graag via folders@mijnantoniushuis.nl